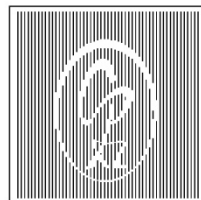

KOŚCIÓŁ I KLASZTOR OO.BERNARDYNÓW W WARCIE

FAZY BUDOWY – ILUSTRACJE

oprac.

Stanisław Cechosz, Łukasz Holcer

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW

MAREK JÓZEF CEMPLA

31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

FAZY BUDOWY

Faza I (koniec XV w. – po r. 1482) – budowa kościoła i klasztoru

Pod koniec XV wieku rozpoczęto prace przy wznoszeniu murowanej świątyni. Prezbiterium budowano wraz z nawą. Obie części kościoła nie były przykryte sklepieniami, ale drewnianymi stropami. Prezbiterium i nawę opinały przypory. Wnętrze świątyni oświetlały duże okna od północy i od południa. Ściany ponad oknami obiegał na jednej wysokości pas wgłębnego fryzu z otynkowanym tłem.

Wraz z wielobocznie zamkniętym prezbiterium wzniesiono od południa dwukondygnacyjną zakrystię, lub budowlę o innym przeznaczeniu (jej ściana wschodnia w narożniku związana z murem prezbiterium). W elewacji wschodniej tego budynku odkryto na piętrze bliźnię okna zamknięte łukami nieco wyostrozonymi i przedzielone wąskim filarem. Poniżej nasady łukowego zamknięcia okien występował otynkowany pas fryzu z inskrypcją. Lico ścian kościoła i pierwszej zakrystii opracowano w wątku gotyckim, a trójkątnie wybrzuszona spoina była pomalowana na czerwono.

Bardzo wcześnie powstało też południowe skrzydło klasztorne „B”, prawdopodobnie krótko po zakończeniu najważniejszych prac przy wznoszeniu świątyni (drugi etap pierwszej fazy). Narożniki budynku wspierały przy elewacji południowej przypory diagonalne. Skrzydło to zbudowano wraz z krużgankiem.

Faza II (koniec XV - 1. połowa XVI w.) – rozbudowa klasztoru

W tym czasie wydłużono krótkie skrzydło wschodnie w kierunku południowym. W ten sposób doszło do połączenia skrzydła wschodniego z południowym. Powstały też dwa następne krużganki – w wydłużonym skrzydle wschodnim i wzdłuż kościoła. Krużganek przy ścianie nawy był jednokondygnacyjny, a dwa pozostałe piętrowe. Na ten okres przypadała także budowa dzwonnicy ustawionej przy południowym narożniku fasady. Zapewne wtedy uformował się dziedziniec wewnętrzny,

zamknięty od zachodu murem parawanowym, ustawionym między dzwonnica i skrzydłem południowym. W roku 1516 Franciszek z Sieradza wykonał w kościele i krużganku polichromię.

Faza III (2. połowa XVI w. – pocz. XVII w.) – dalsza rozbudowa klasztoru

Najpierw zdecydowano o połączeniu wszystkich krużganków wokół wirydarza. Równolegle do ściany tworzącej kurtynę zachodnią ustawiono drugą ścianę tworząc w ten sposób dogodną komunikację między przyziemiem dzwonnicy i południowym skrzydłem klasztornym. Był to pewnego rodzaju tunel o jednej kondygnacji, łączący też dwa krużganki. W zachodniej ścianie wirydarza nie natrafiono na żadne okna, ale pierwotne otwory mogły być niewielkie i znajdować się w obrębie dużych, później wykutych okien. W tej fazie do skrzydła południowego prostopadle dostawiono od południa następny obiekt klasztorny na planie zbliżonym do kwadratu, a krótko później wydłużono go w kierunku południowym (etapy III a i III b). Licowe partie tego obiektu opracowano w wątku gotyckim. W tym czasie był to parterowy obiekt na planie prostokąta o długości ok. 12 m, przeznaczony najprawdopodobniej na kuchnię i jej zaplecze. Tak oto zaczęło się formować dodatkowe skrzydło „D”.

Faza IV (1610-1612) – budowa kaplicy św. Anny

Została wzniesiona w latach 1610-1612, z fundacji Wojciecha Kobierzyckiego. Jest to typowa kaplica grobowa z kryptą, założona na planie kwadratu, z ośmiobocznym członem górnym, nakryta kopułą z latarnią. Lico wschodniej elewacji kaplicy jest opracowane w wątku kowadełkowym, z trójkątnie wybrzuszoną spoiną, pierwotnie pomalowaną na czerwono. Kaplica jest na całej wysokości dostawiona do północnej ściany nawy. W górnym, ośmiobocznym członie budowli zastosowano nieco inną cegłę niż u dołu, co wskazuje na co najmniej dwa etapy prac budowlanych.

Faza V (XVII/XVIII w.) – barokowa przebudowa kościoła

W latach 1696-1708, z inicjatywy ojca gwardiana Norberta Żułwińskiego, przeprowadzono gruntowny remont świątyni. Prace te były zakrojone na szeroką skalę. Wzmocniono fundamenty prezbiterium poprzez dostawienie masywnych przypór do północnej ściany chóru. Obie części kościoła nadbudowano – nawę o ok. 5,7 m, prezbiterium o 2,5 m, a wewnątrz obu członów świątyni przekryto sklepieniami. Przed budową sklepień w nawie wprowadzono filary przyścienne i zamurowano okna średniowieczne, a nowe otwory wykonano w nadbudowanej partii ścian wzdłużnych. W prezbiterium pozostawiono stare okna w bokach jego wschodniego zamknięcia, a okno wschodnie również pozostawiono lub zamurowano. Przekształcono dwa okna północne (zmiana ich lokalizacji i zamknięcia).

Z analizy materiału wynika, że z cegły o podobnych wymiarach zbudowano także szkarpę ustawioną przy narożniku południowo-wschodnim skrzydła wschodniego.

OSIEMNASTOWIECZNE FAZY I ETAPY PRAC BUDOWLANYCH

Prawie przez całe to stulecie, z krótkimi przerwami sezonowymi, prowadzono prace przy klasztorze i kościele. Polegały one na dalszej rozbudowie i przebudowie.

Faza VI (1721 - 1726) – rozbudowa klasztoru

W pierwszym etapie tej fazy wzniesiono zachodnie skrzydło klasztorne „C”, a do fasady dostawiono nową kruchtę (1721). Były to obiekty dwukondygnacyjne. Trzy pomieszczenia klasztorne w krótkim wówczas skrzydle zachodnim na parterze były przekryte drewnianymi stropami, a nie sklepieniami. Do wnętrza prowadziło wejście w drugiej osi od północy. Z porównania przekazu ikonograficznego ze stanem obecnym wynika, że ówczesna krukhta była wyższa od

istniejącej, a zachodnie skrzydło klasztorne znacznie krótsze od obecnego, co znajduje potwierdzenie w wynikach rozeznania badawczego (VIa). Ten przekaz ikonograficzny to osiemnastowieczny obraz olejny przedstawiający Sługę Bożego Rafała z Proszowic. Obok niego artysta przedstawił budynek klasztorny oraz fasadę kościoła z jedną wieżą (obraz w zbiorach klasztoru). Następnie nadbudowano późnośredniowieczną dzwonnice południową, ustawiając na jej murach drugi czworoboczny człon ze ściętymi narożami, a całość zwieńczono baniastym hełmem z latarnią.

W kolejnym etapie tej fazy skrzydło „D” jeszcze bardziej wydłużono w kierunku południowym (do obecnej długości 17,4 m.), a nad całością nadbudowano piętro (1726). Lico elewacji wschodniej i południowej z tego czasu jest opracowane w wątku kowadełkowym, a miejscami w wątku nieregularnym. Do budowy użyto cegłę palcowaną o dużych rozmiarach, prawdopodobnie pozyskaną z rozebranego obiektu średniowiecznego (VIb).

Krótko później skrzydło zachodnie „C” przedłużono w kierunku północnym, o czym świadczą pozostałości pionowej cezury w zachodniej elewacji budynku. Poza tym krótka elewacja północna tego skrzydła została dostawiona do pilastra zdobiącego zachodnią ścianę kruchty (VIc).

Faza VII (1744-64) – dalsza rozbudowa i przebudowa klasztoru

W tym okresie architektura zespołu kościelno-klasztornego uległa dużej zmianie. Najpierw wydłużono skrzydło południowe w kierunku zachodnim. Jednocześnie przebudowano piętro w pozostałych skrzydłach klasztornych - A, B i C., a wnętrza na parterze (także niektóre na piętrze) przekryto sklepieniami. Z tego czasu pochodzą dwie szkarpy przy narożach skrzydła klasztornego „B”. W następnym etapie tej fazy do skrzydła „D” dostawiono wzdłużnie korytarz dwukondygnacyjny, z poszerzoną wieżyczką piętrową na krańcu południowym („E”).

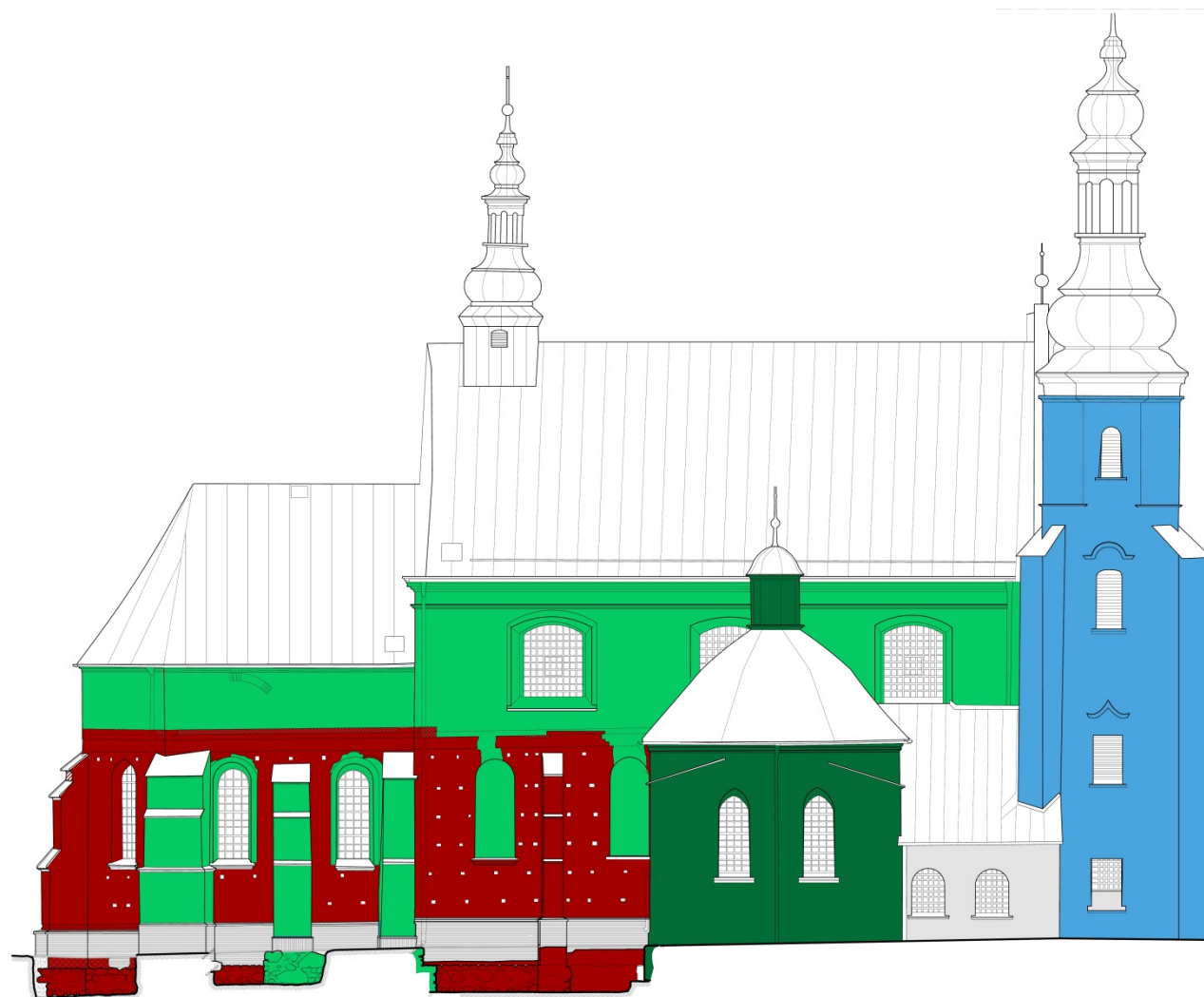
W tym czasie wzniesiono wieżę północną, przebudowano fasadę i kruchtę kościoła

Na późniejsze powstanie wieży północnej wskazuje materiał oraz wyżej wspomniany przekaz ikonograficzny. W trakcie jej budowy zdecydowano o przebudowie fasady i kruchty. Wreszcie obie wieże zwieńczono nowymi hełmami.

* * *

Na starym planie z pierwszej połowy XIX wieku rzut zespołu kościelno-klasztornego jest zbliżony do sytuacji obecnej. Wyjątkiem jest skrzydło „D”, które w XIX stuleciu było znacznie dłuższe. W wykopie przed ścianą garażu odkryto po tym obiekcie tylko fundamenty.

KOŚCIÓŁ i KAPLICA ŚW. ANNY
ELEWACJE PÓŁNOCNE
FAZY BUDOWY

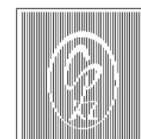
P - prezbiterium

N - korpus

ka - kaplica

wieża północna

	faza I	po 1482
	faza II	kon. XV-1. poł. XVI w.
	faza III	2. poł. XVI/XVII
	faza IV	1610-1612
	faza V	1696-1708
	faza VIa	1721-1726
	faza VIb	1726
	faza VIc	1726
	faza VII	1744-1764

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW
 MAREK JÓZEF CEMPLA
 31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

KOŚCIÓŁ i SKRZYDŁO KLASZTORNE "A"

ELEWACJE WSCHODNIE

FAZY BUDOWY

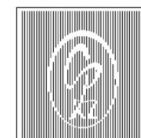
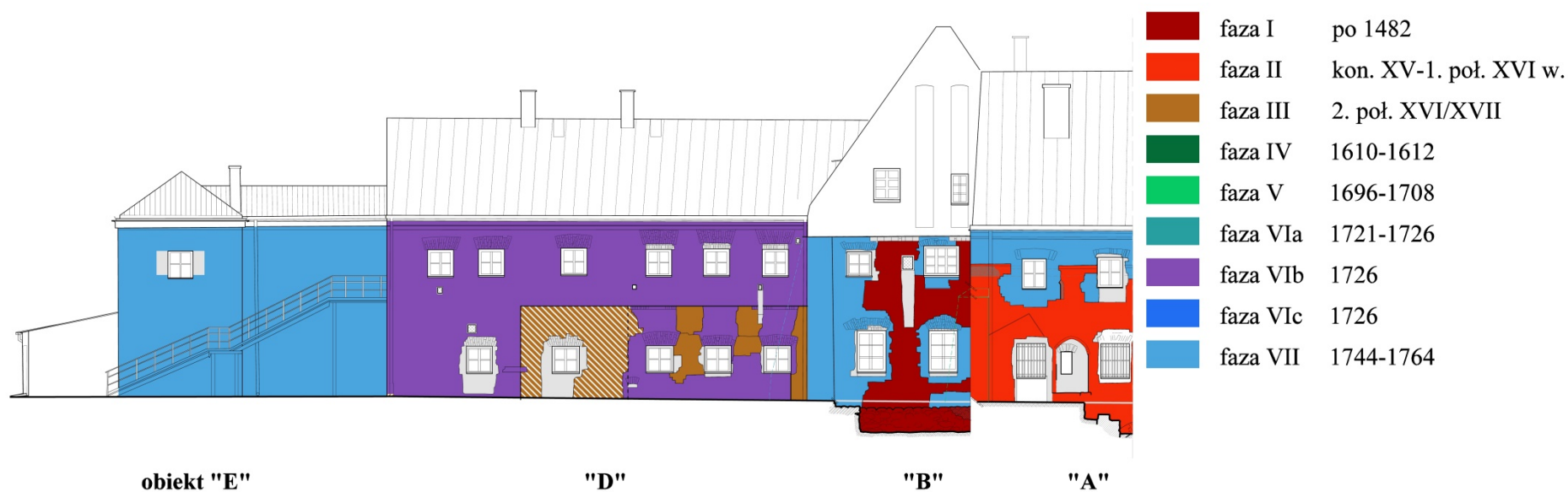

CEMLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

SKRZYDŁO KLASZTORNE "A", "B", "D" i obiekt "E"

ELEWACJE WSCHODNIE

FAZY BUDOWY

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

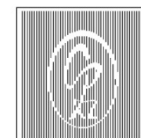
SKRZYDŁO KLASZTORNE "A", "B", "D"

ELEWACJE POŁUDNIOWE

FAZY BUDOWY

	faza I	po 1482
	faza II	kon. XV-1. poł. XVI w.
	faza III	2. poł. XVI/XVII
	faza IV	1610-1612
	faza V	1696-1708
	faza VIa	1721-1726
	faza VIb	1726
	faza VIc	1726
	faza VII	1744-1764

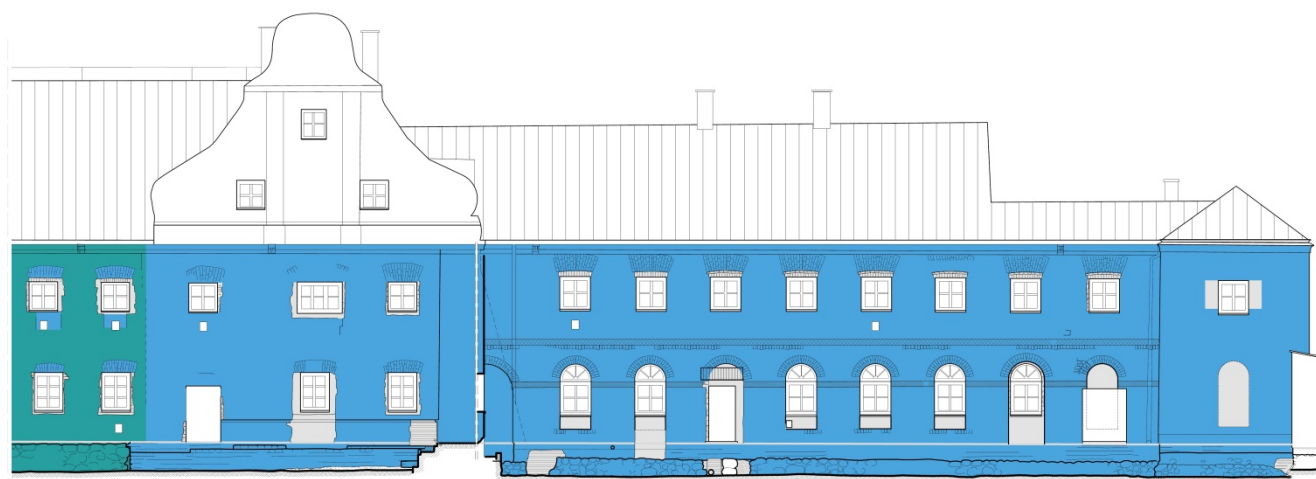

CEMLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

SKRZYDŁO KLASZTORNE "B", "D" i obiekt "E"

ELEWACJE ZACHODNIE

FAZY BUDOWY

"C"

"B"

"D"

obiekt "E"

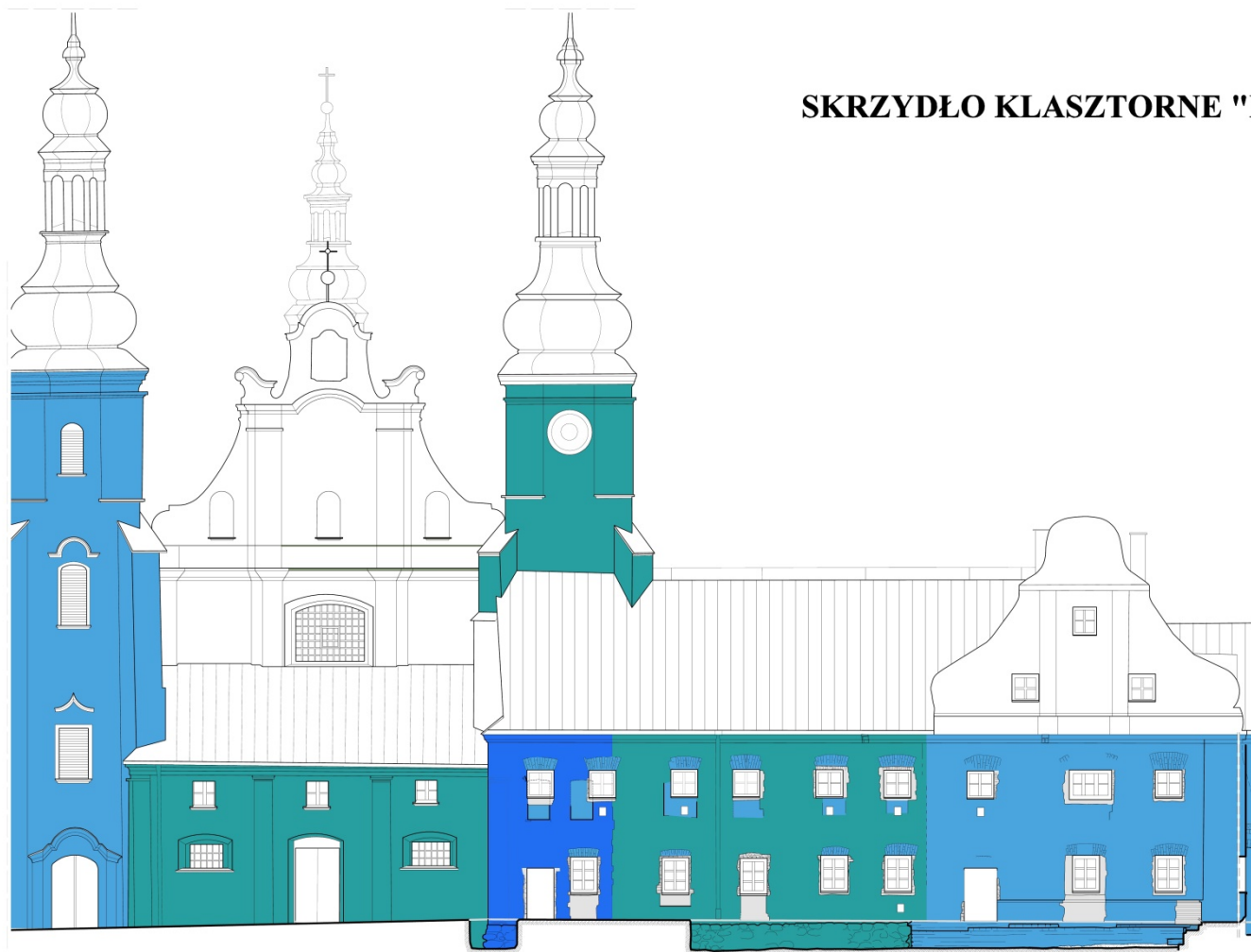
	faza I	po 1482
	faza II	kon. XV-1. poł. XVI w.
	faza III	2. poł. XVI/XVII
	faza IV	1610-1612
	faza V	1696-1708
	faza VIa	1721-1726
	faza VIb	1726
	faza VIc	1726
	faza VII	1744-1764

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

SKRZYDŁO KLASZTORNE "B", "C" i fasada kościoła z kruchtą
ELEWACJE ZACHODNIE

FAZY BUDOWY

■	faza I	po 1482
■	faza II	kon. XV-1. poł. XVI w.
■	faza III	2. poł. XVI/XVII
■	faza IV	1610-1612
■	faza V	1696-1708
■	faza VIa	1721-1726
■	faza VIb	1726
■	faza VIc	1726
■	faza VII	1744-1764

wieża północna

kr - kruchta

"C"

"B"

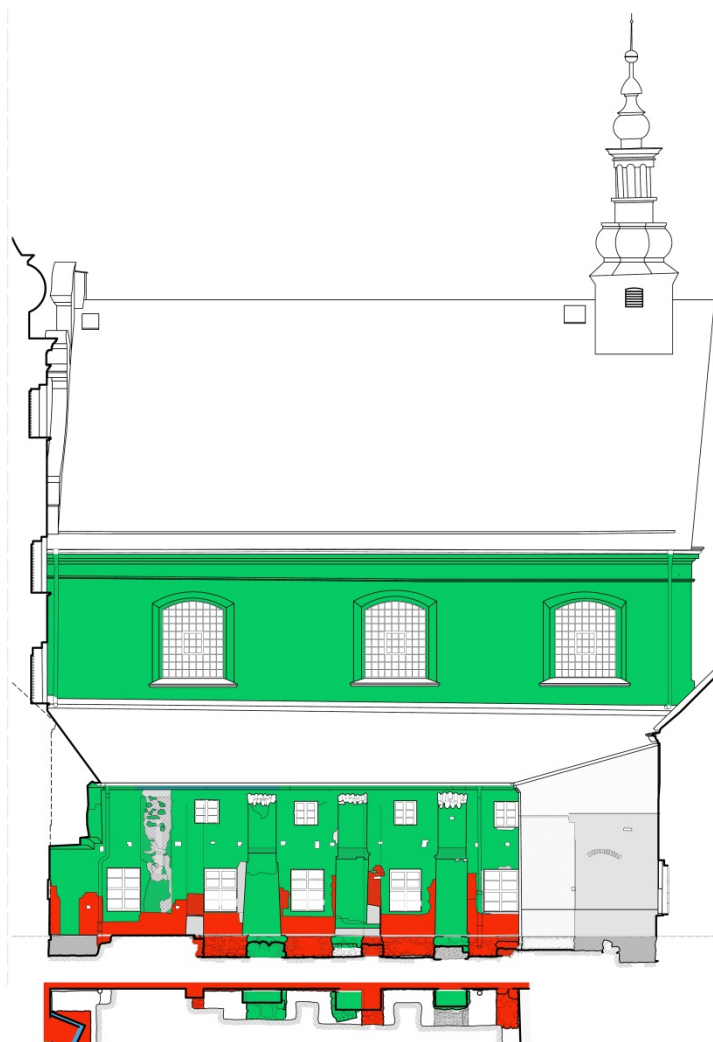

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW
 MAREK JÓZEF CEMPLA
 31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

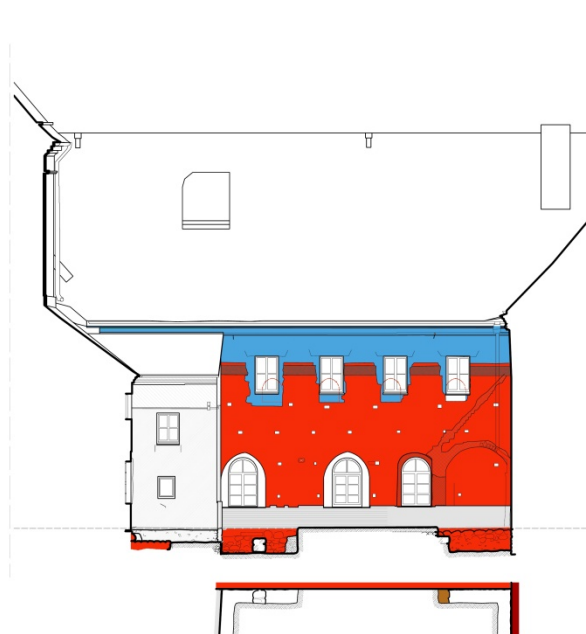
ELEWACJA PÓŁNOCNA i WSCHODNIA ("A")

ELEWACJE WIRYDARZA

FAZY BUDOWY

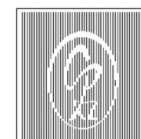

elewacja północna

elewacja wschodnia

■	faza I	po 1482
■	faza II	kon. XV-1. poł. XVI w.
■	faza III	2. poł. XVI/XVII
■	faza IV	1610-1612
■	faza V	1696-1708
■	faza VIa	1721-1726
■	faza VIb	1726
■	faza VIc	1726
■	faza VII	1744-1764

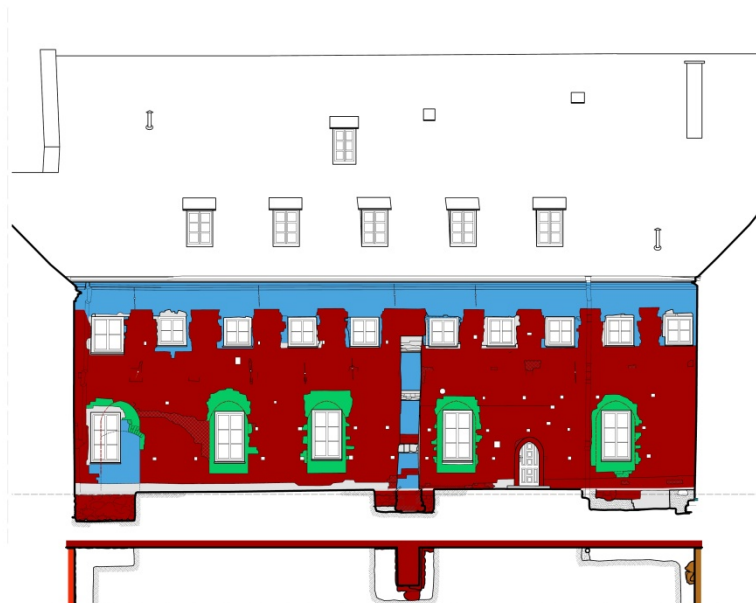

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

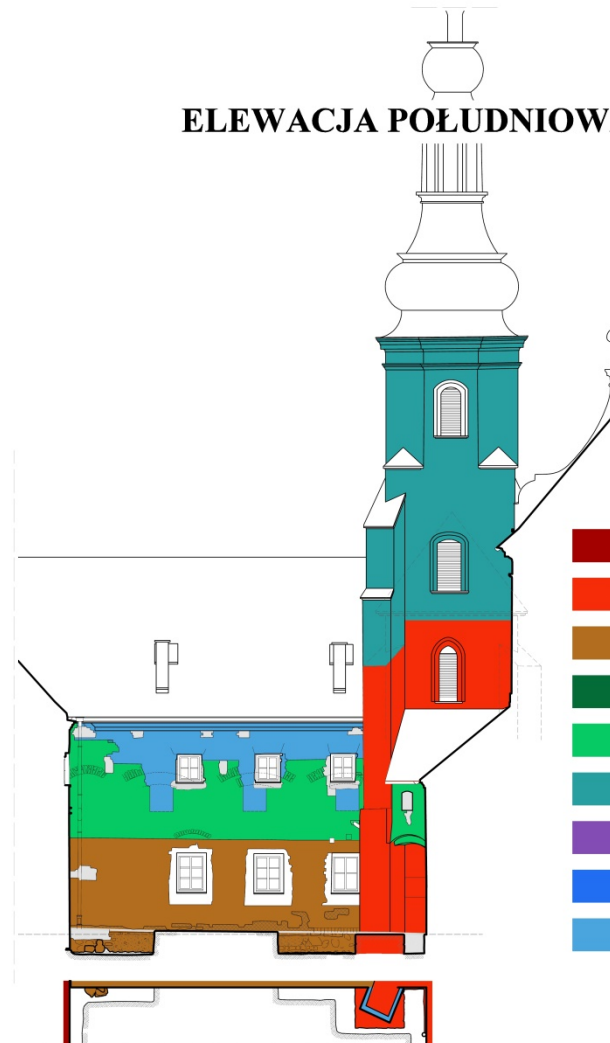
ELEWACJA POŁUDNIOWA ("B") i ZACHODNIA ("C")

ELEWACJE WIRYDARZA

FAZY BUDOWY

elewacja południowa

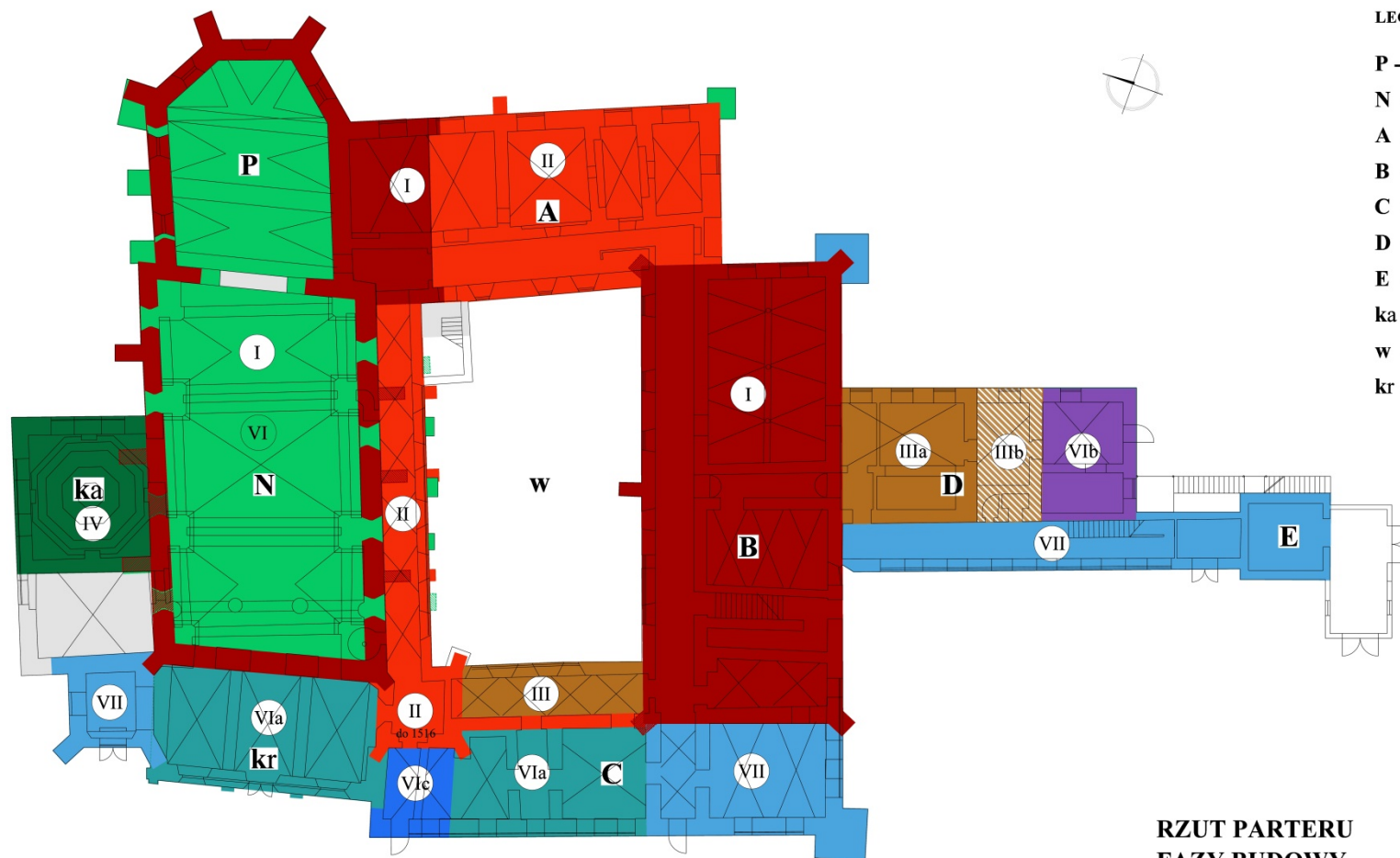

elewacja zachodnia

■	faza I	po 1482
■	faza II	kon. XV-1. poł. XVI w.
■	faza III	2. poł. XVI/XVII
■	faza IV	1610-1612
■	faza V	1696-1708
■	faza VIa	1721-1726
■	faza VIb	1726
■	faza VIc	1726
■	faza VII	1744-1764

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

LEGENDA:

P - presbiterium

N - korpus

A - skrzydło wschodnie

B - skrzydło południowe

C - skrzydło zachodnie

D - dodatkowe skrzydło prostopadłe

E - obiekty dostawione

ka - kaplica północna p.w. św. Anny

w - wirydarz

kr - kruchoła

(IV) numer kolejnej fazy budowy

faza I	po 1482
faza II	kon. XV-1. poł. XVI w.
faza III	2. poł. XVI/XVII
faza IV	1610-1612
faza V	1696-1708
faza VIa	1721-1726
faza VIb	1726
faza VIc	1726
faza VII	1744-1764

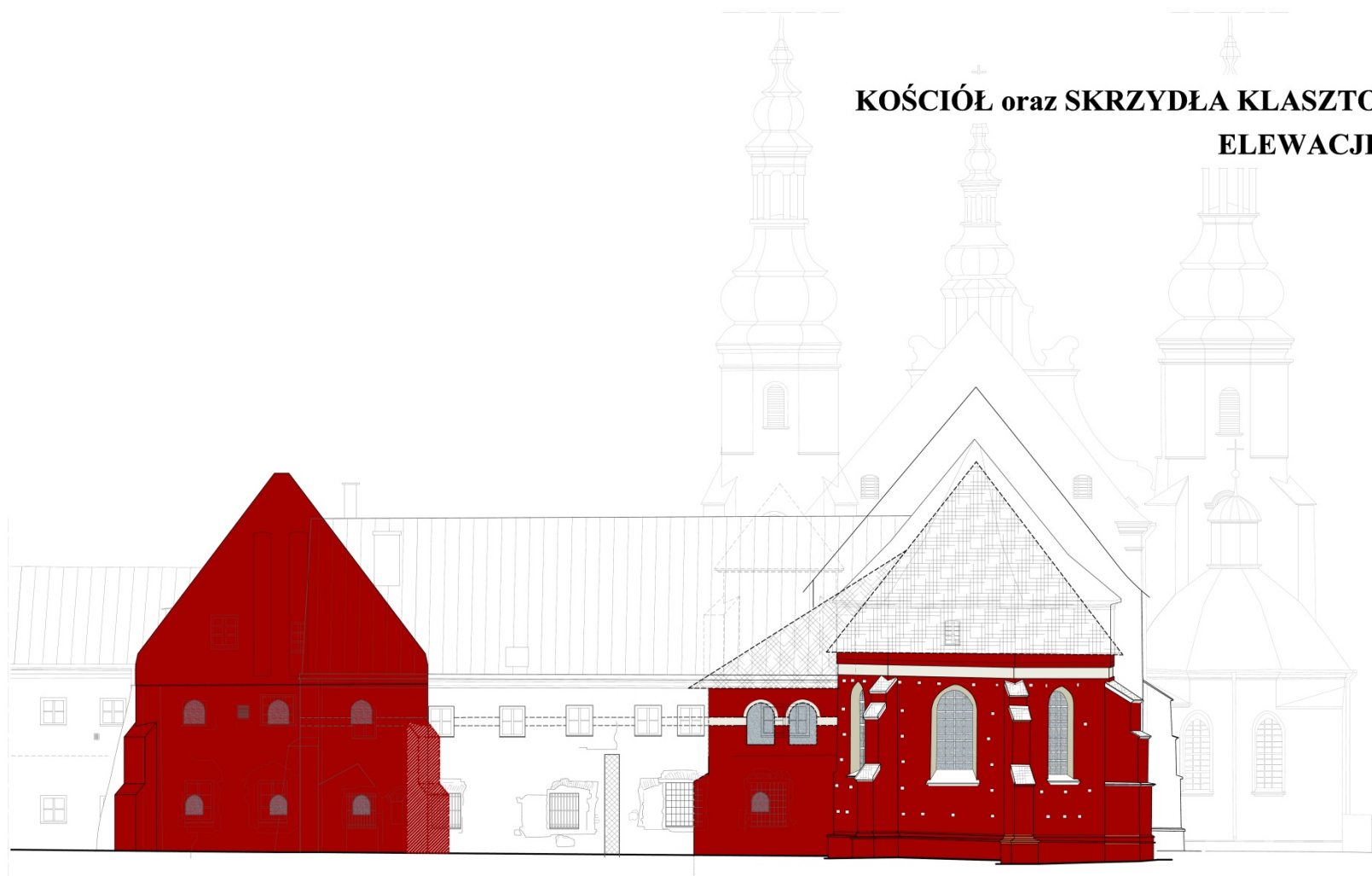
RZUT PARTERU FAZY BUDOWY

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

KOŚCIÓŁ oraz SKRZYDŁA KLASZTORNE "A" i "B"
ELEWACJE WSCHODNIE

1. FAZA

"B"

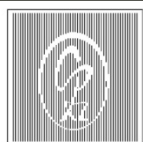
"A"

P - prezbiterium

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

Faza 1.
po 1482 r.

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

Widok od południowego-wschodu

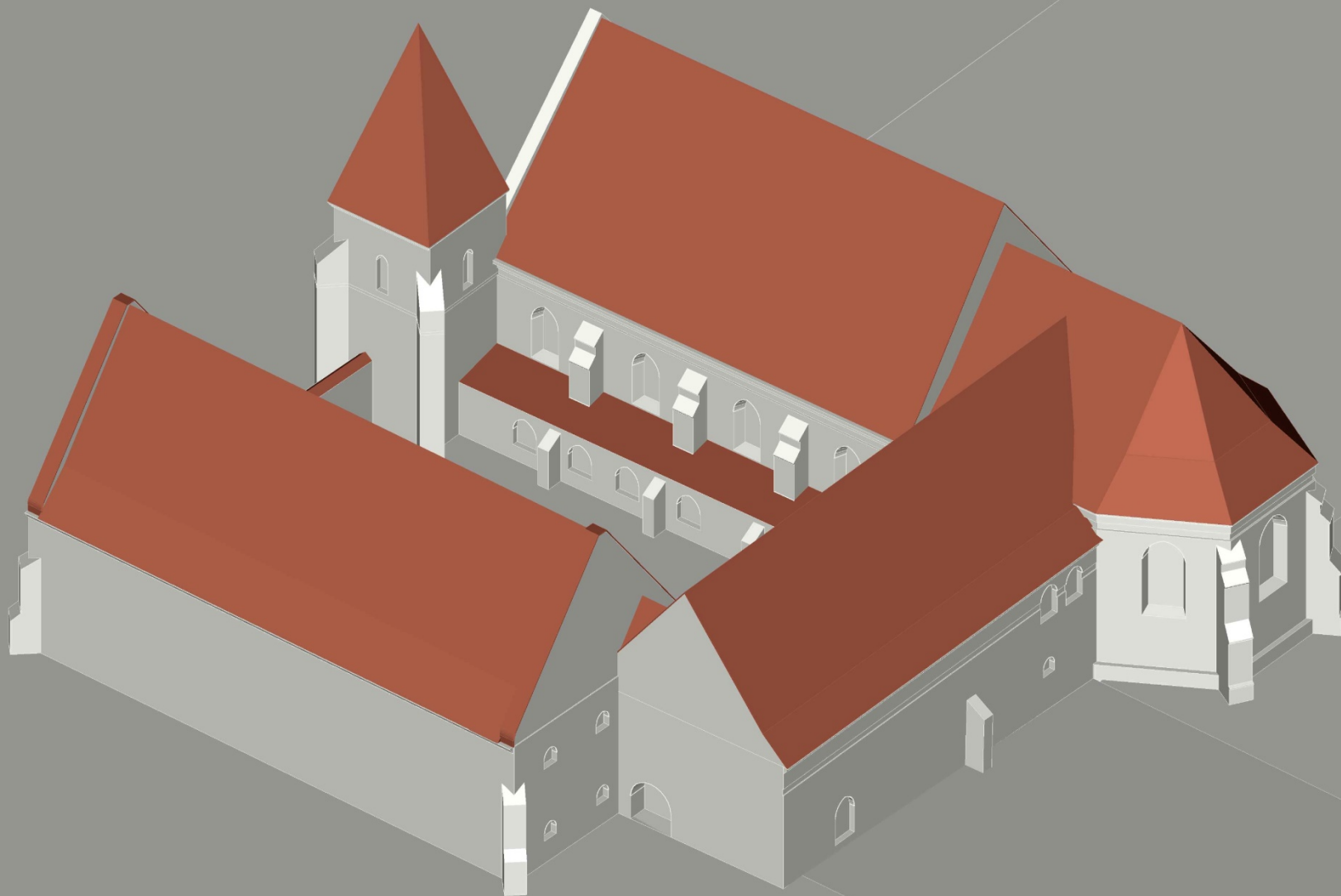
Faza 1.
po 1482 r.

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

Widok od południowego-zachodu

Faza 2.
kon. XV w. - 1. poł. XVI w.

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

Widok od południowego-wschodu

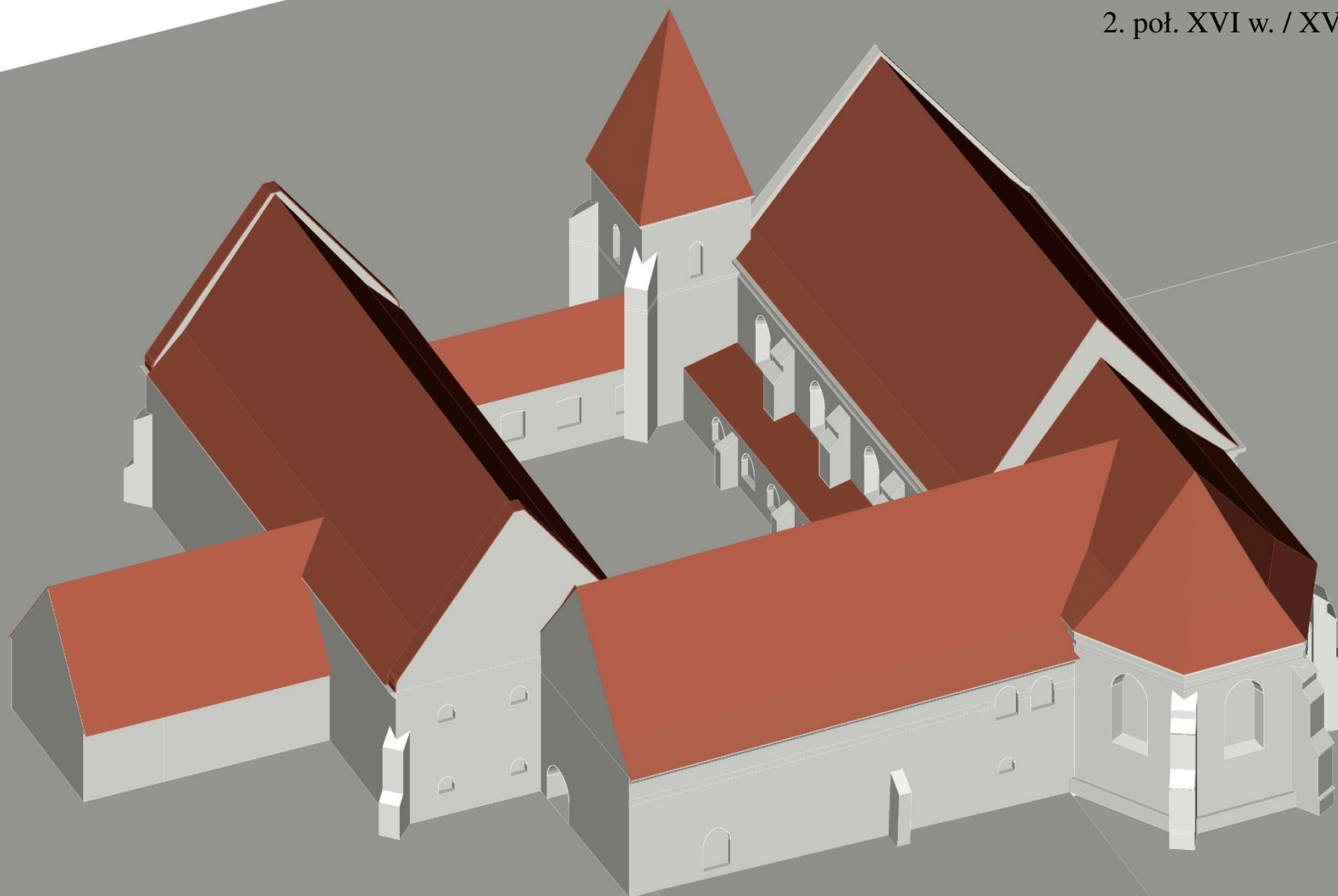
Faza 2.
kon. XV w. - 1. poł. XVI w.

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

Widok od południowo-zachodu

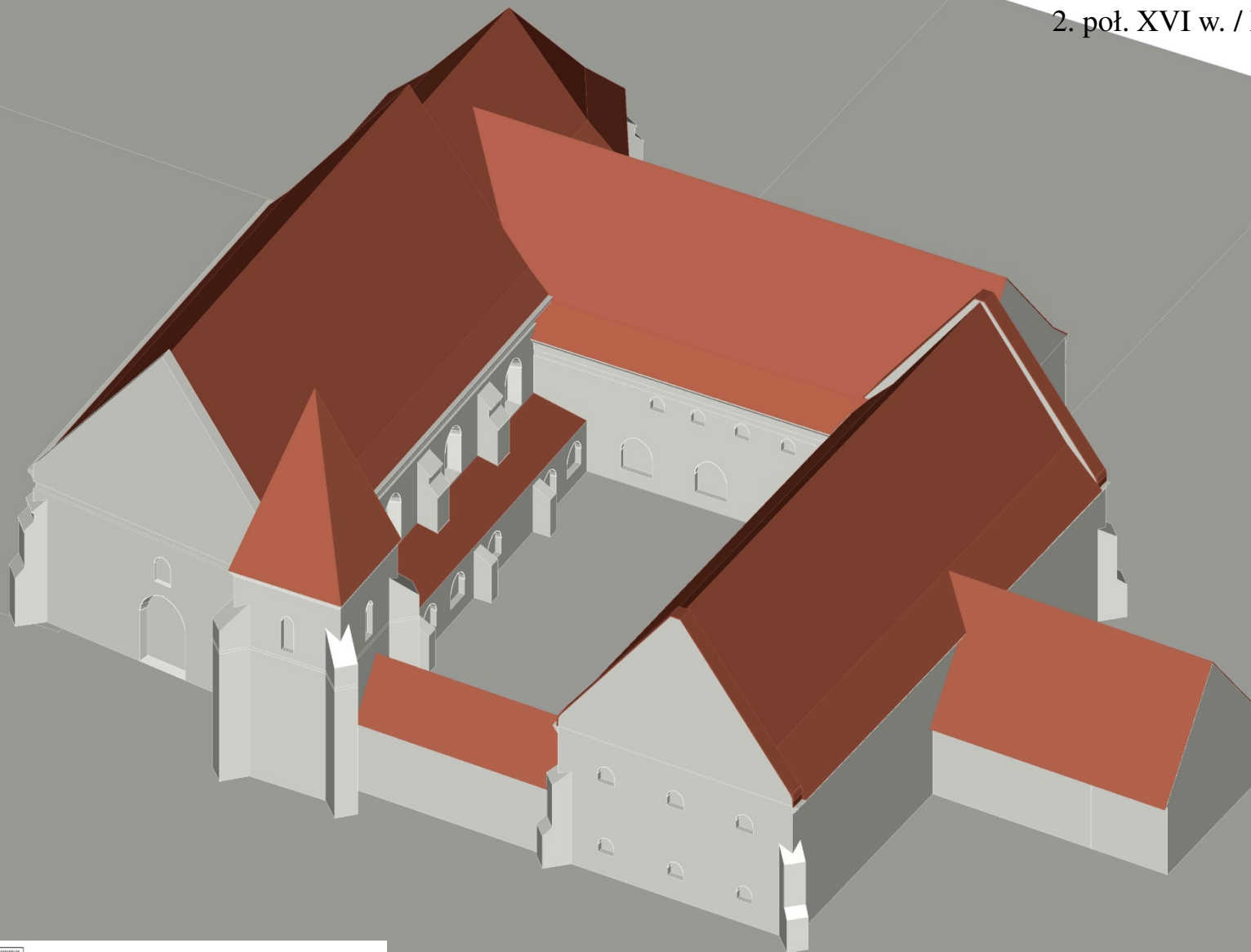
Faza 3.
2. poł. XVI w. / XVII w.

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

Widok od południowego-wschodu

Faza 3.
2. poł. XVI w. / XVII w.

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

Widok od południowego-zachodu

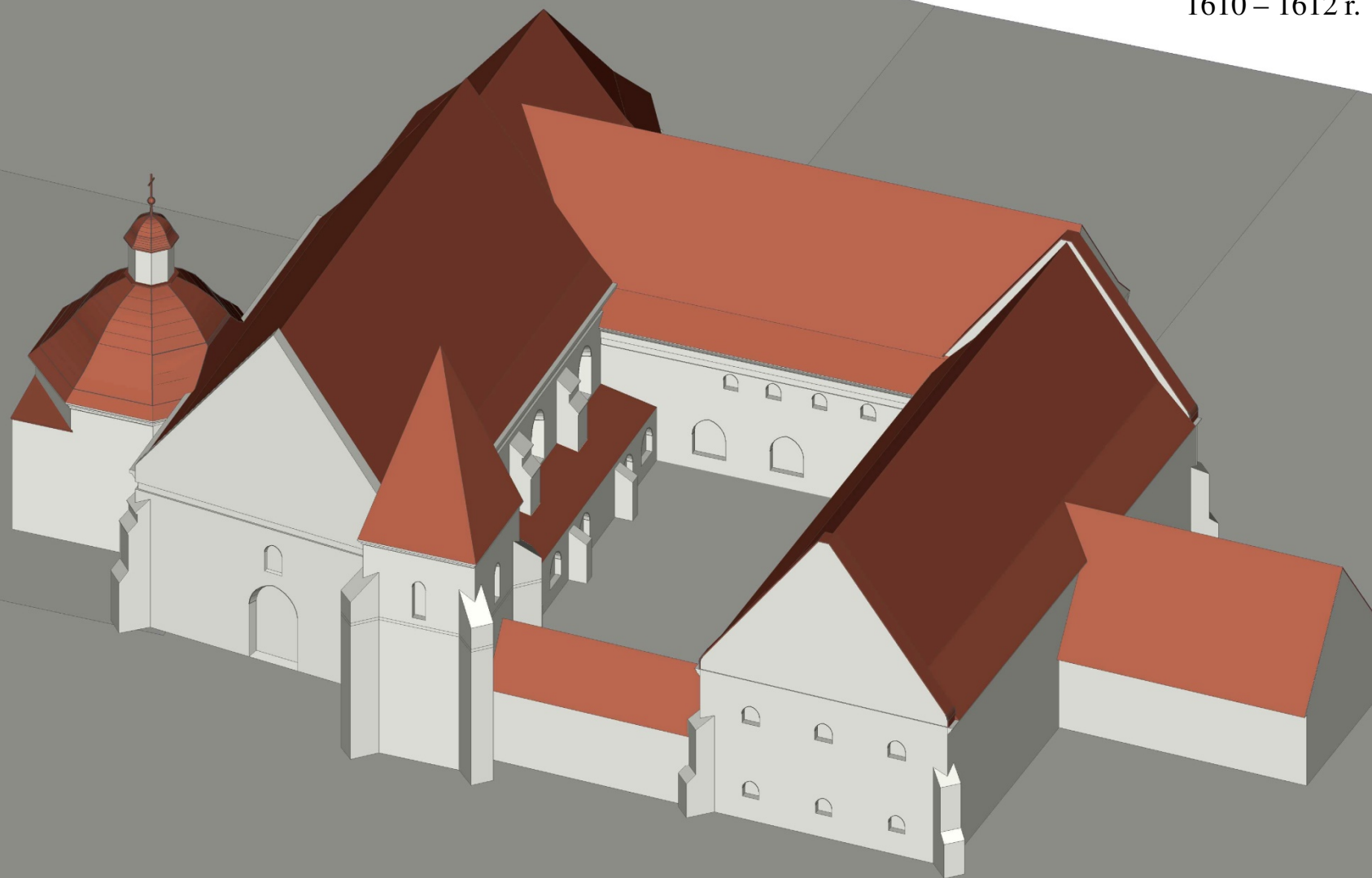
Faza 4.
1610 – 1612 r.

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTEKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

Widok od północnego-wschodu

Faza 4.
1610 – 1612 r.

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

Widok od południowego-zachodu

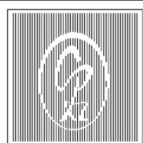
Faza 5.
1696 – 1708 r.

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTEKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

Widok od południowego-wschodu

Faza 5.
1696 – 1708 r.

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTEKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

Widok od południowego-zachodu

Faza 6a.
1721 – 1726 r.

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTEKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

Widok od południowego-wschodu

Faza 6a.
1721 – 1726 r.

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

Widok od południowo-zachodu

Faza 6b.
1726 r.

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

Widok od południowego-wschodu

Faza 6b.
1726 r.

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTEKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

Widok od południowo-zachodu

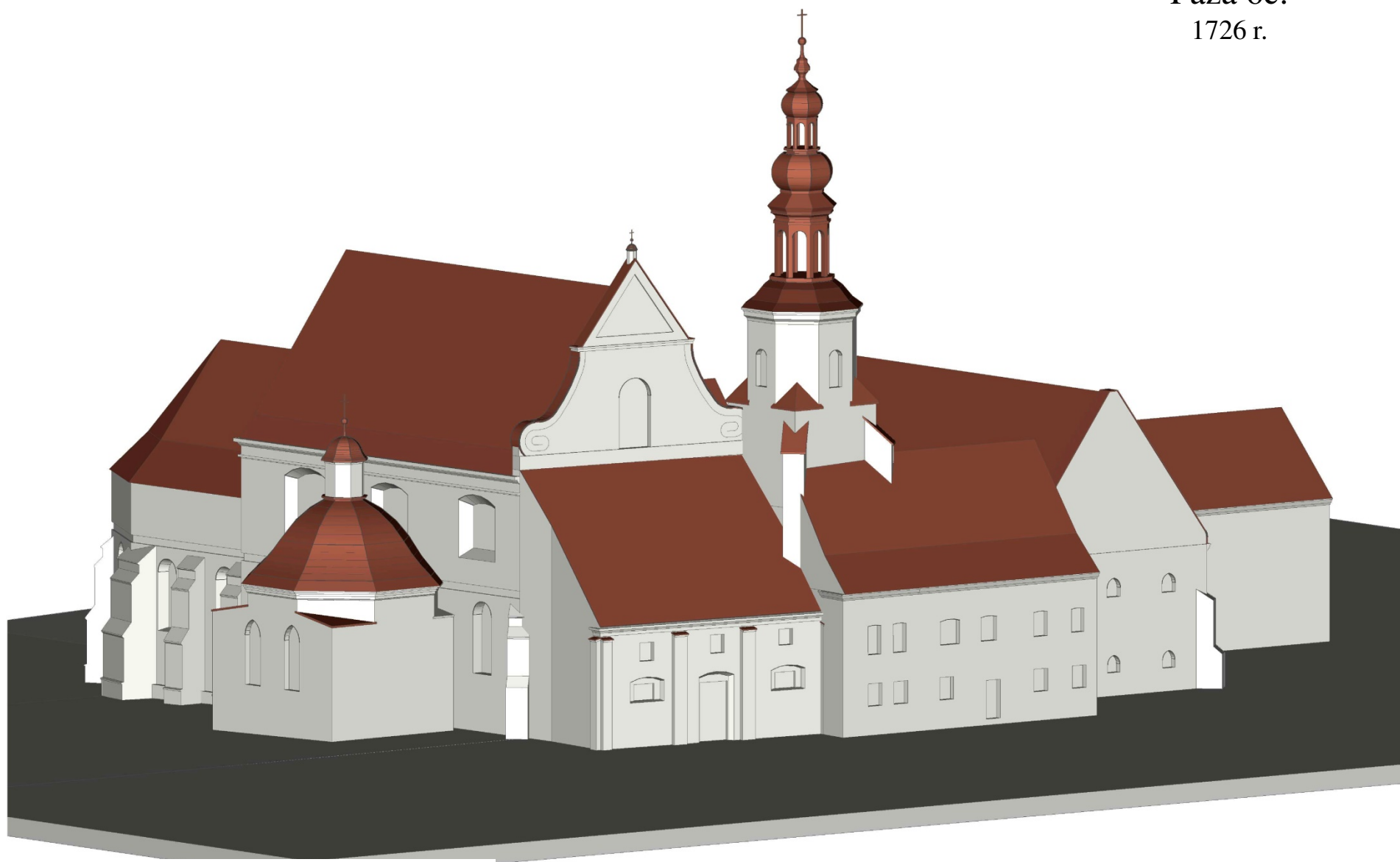
Faza 6c.
1726 r.

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTEKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

Widok od północnego-wschodu

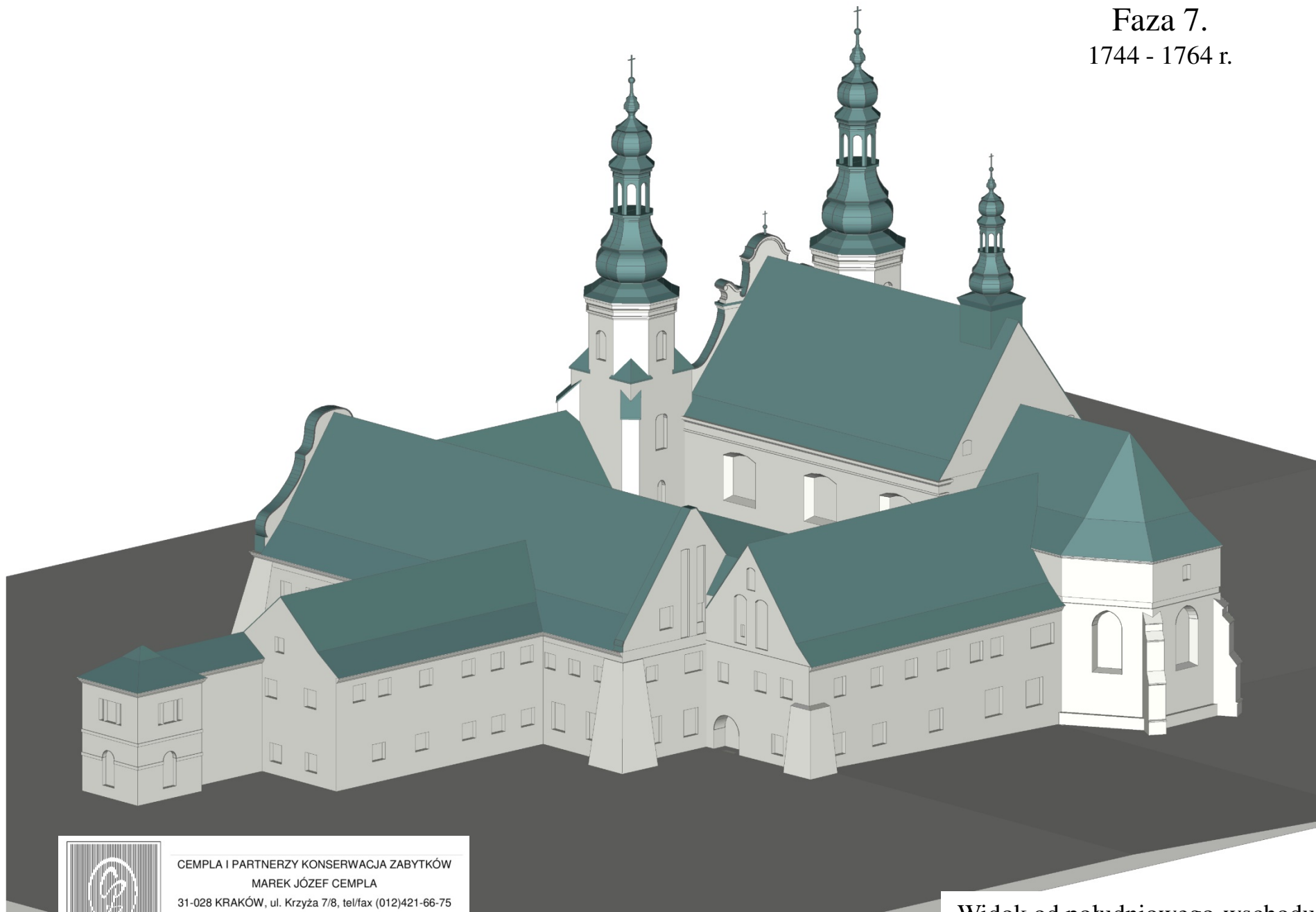
Faza 6c.
1726 r.

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

Widok od północnego-wschodu

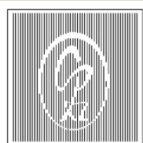
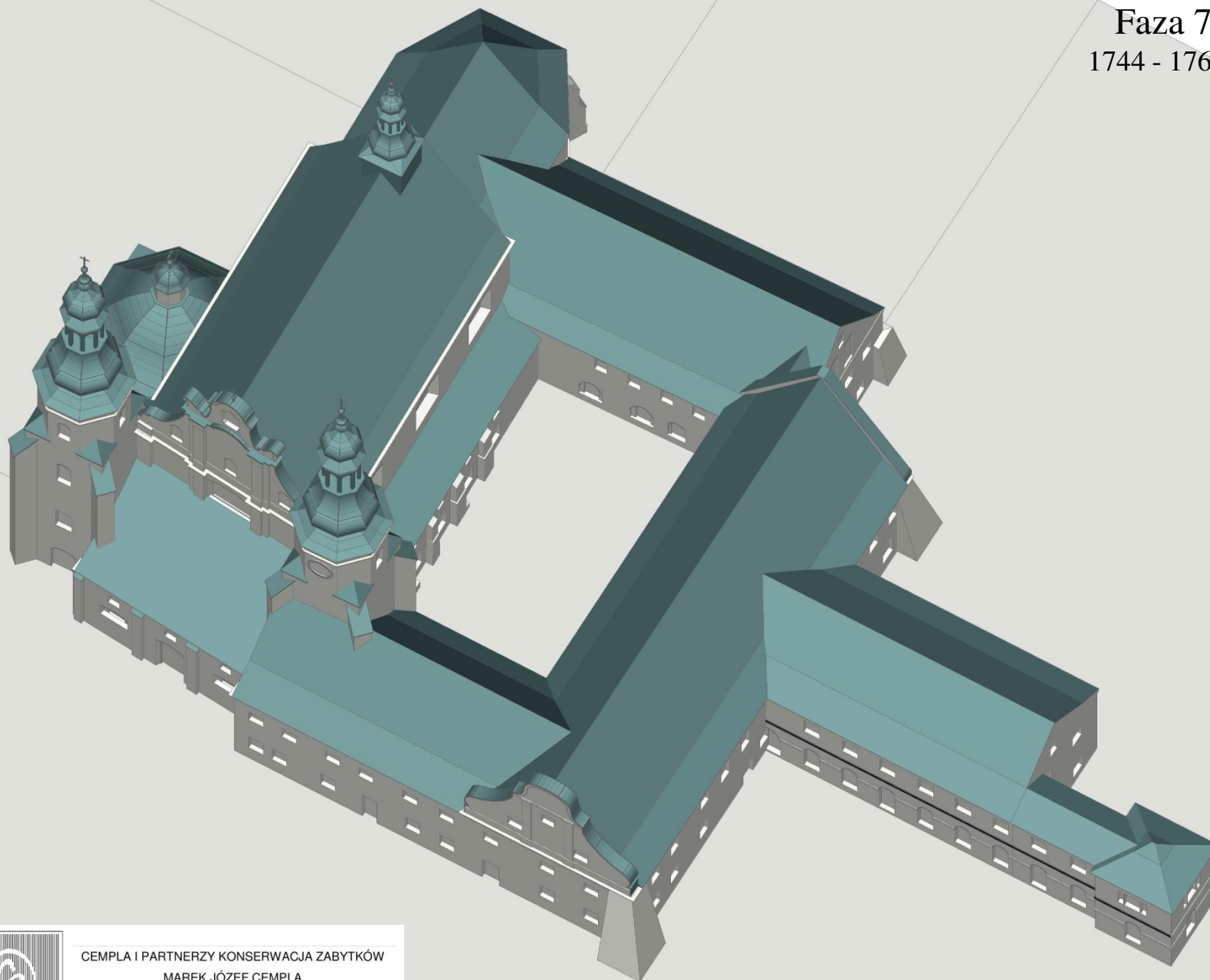
Faza 7.
1744 - 1764 r.

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

Widok od południowego-wschodu

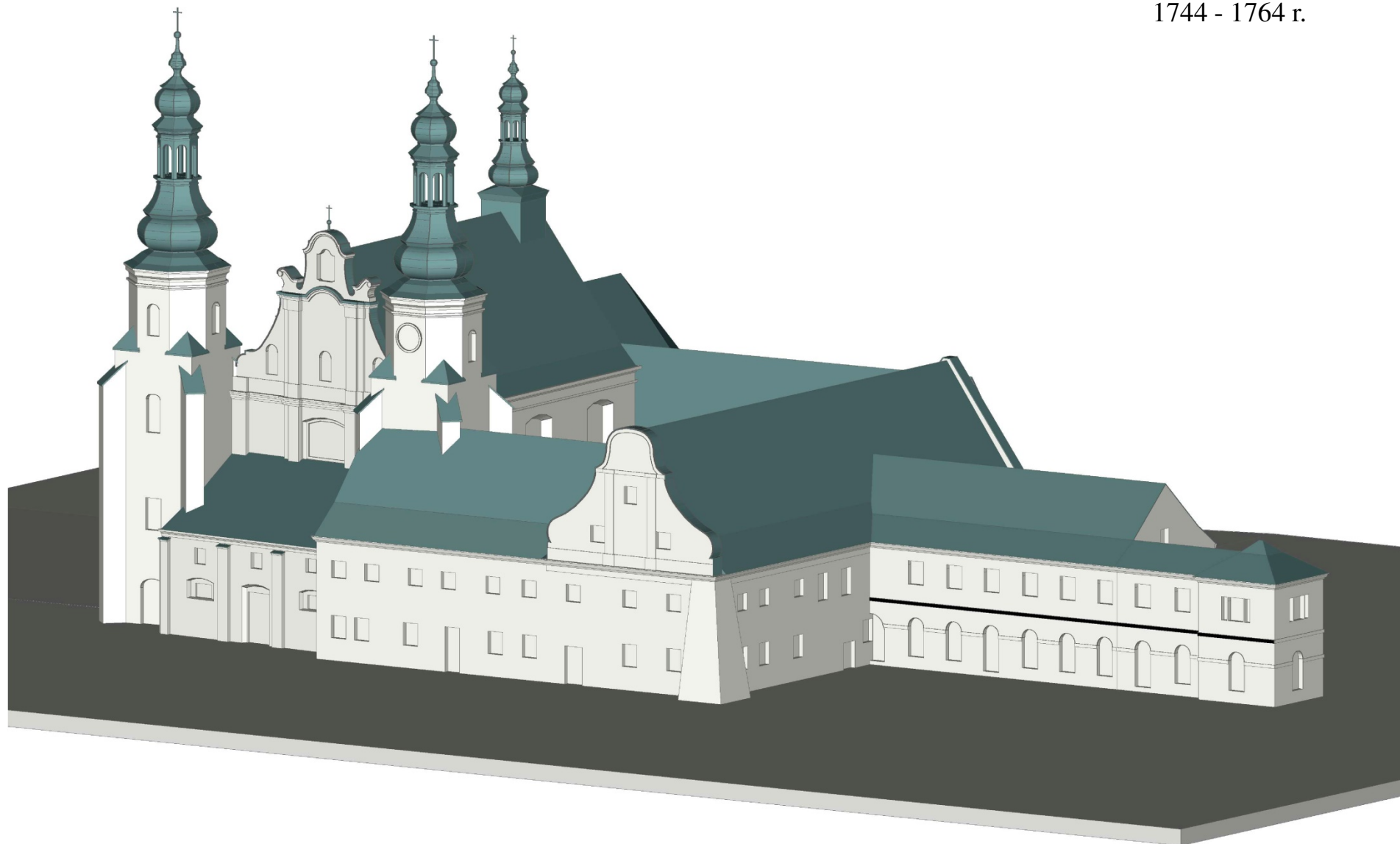
Faza 7.
1744 - 1764 r.

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

Widok z góry od południowego-zachodu

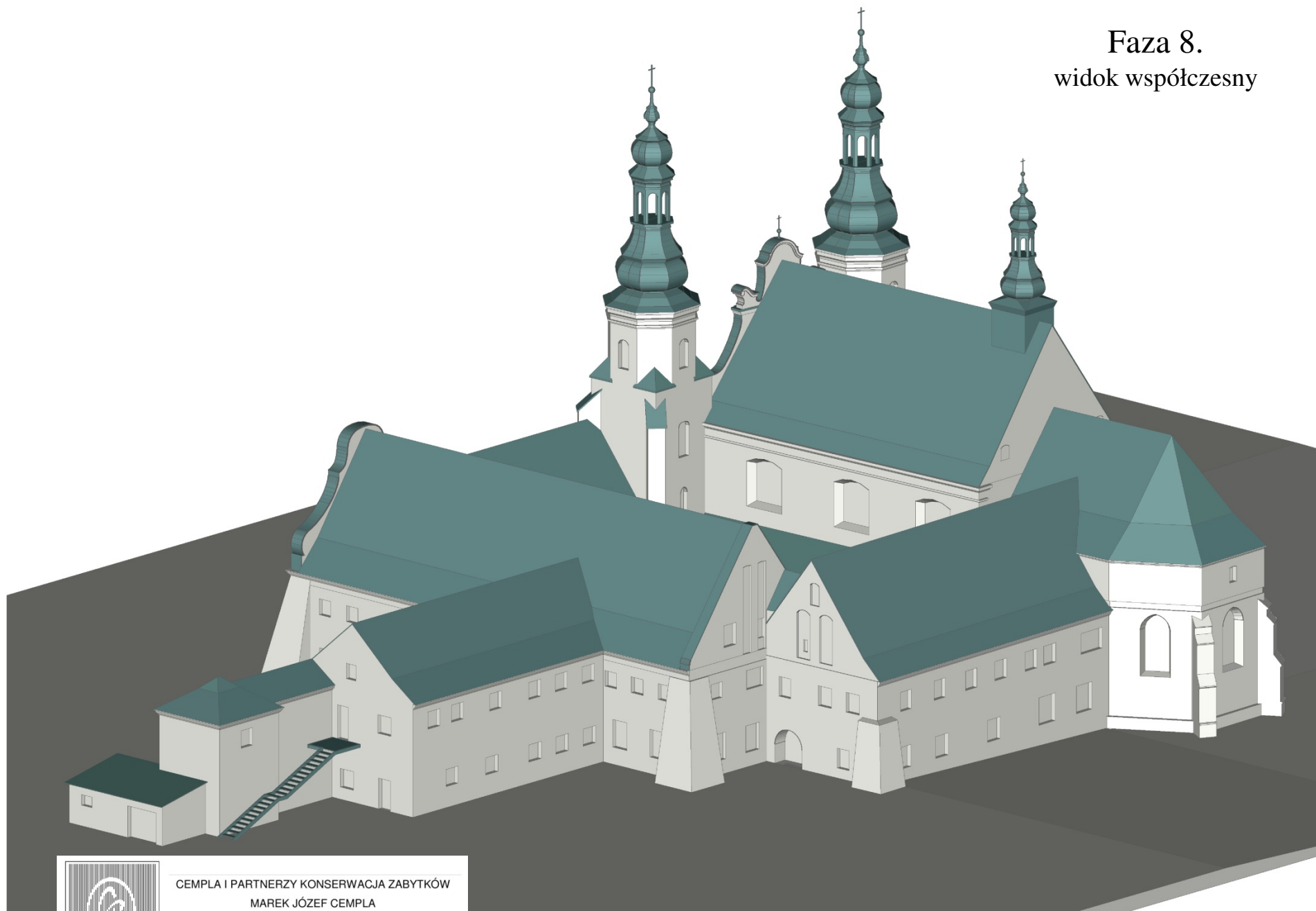
Faza 7.
1744 - 1764 r.

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

Widok od południowego-zachodu

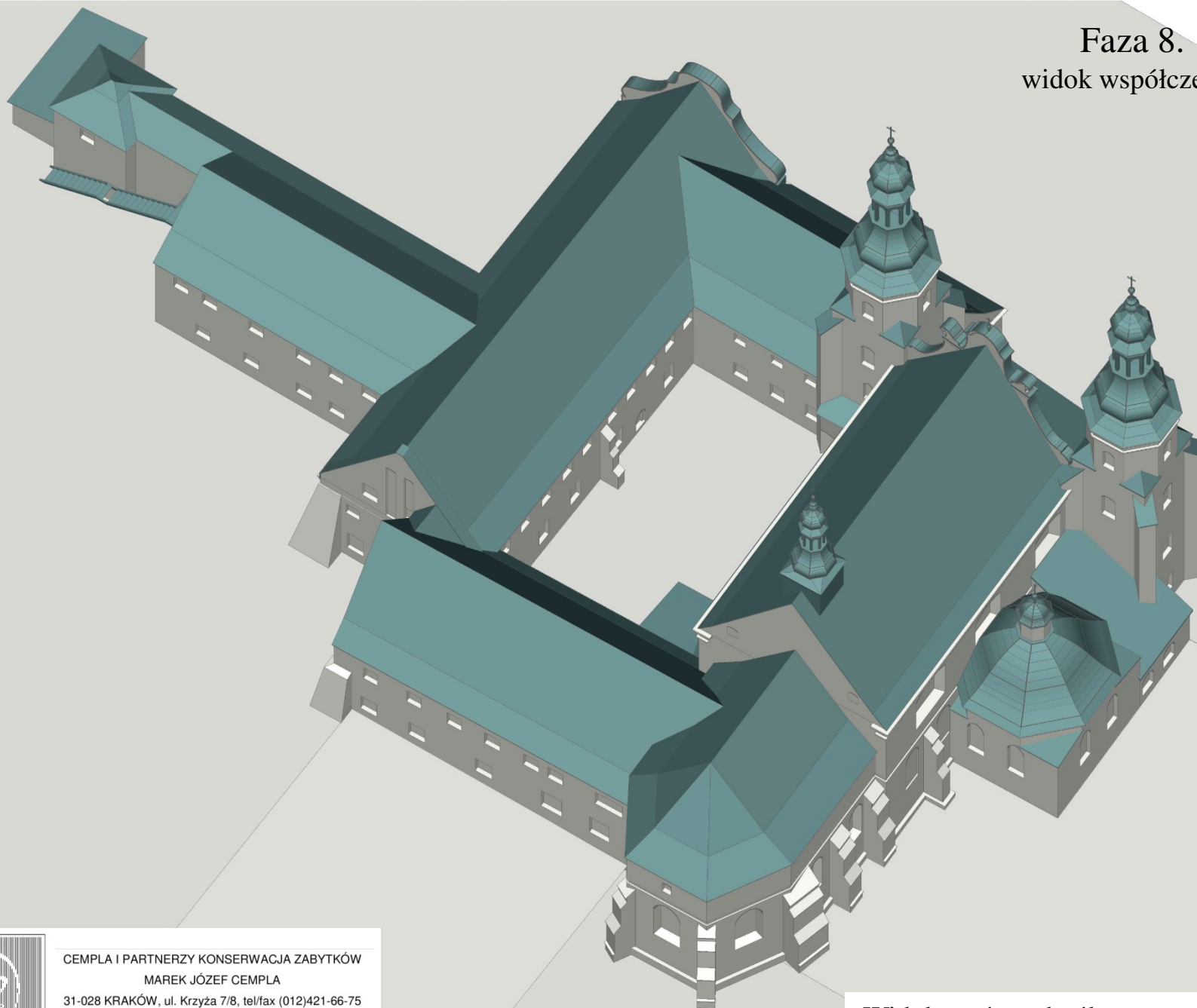
Faza 8.
widok współczesny

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

Widok od południowego-wschodu

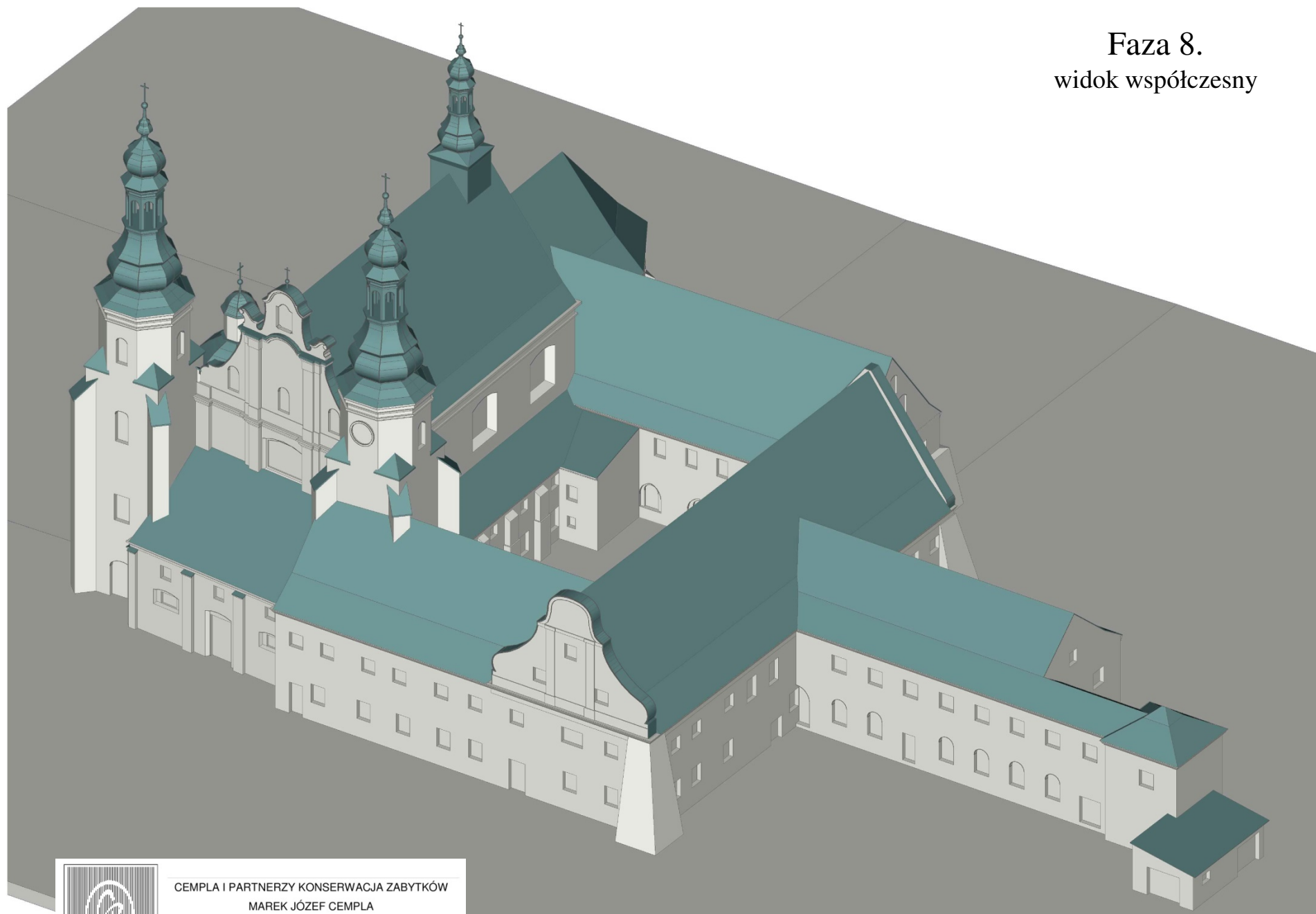
Faza 8.
widok współczesny

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

Widok z góry od północnego-wschodu

Faza 8.
widok współczesny

CEMPLA I PARTNERZY KONSERWACJA ZABYTKÓW
MAREK JÓZEF CEMPLA
31-028 KRAKÓW, ul. Krzyża 7/8, tel/fax (012)421-66-75

Widok od południowego-zachodu